

Församlingsinstruktion för Falu pastorat

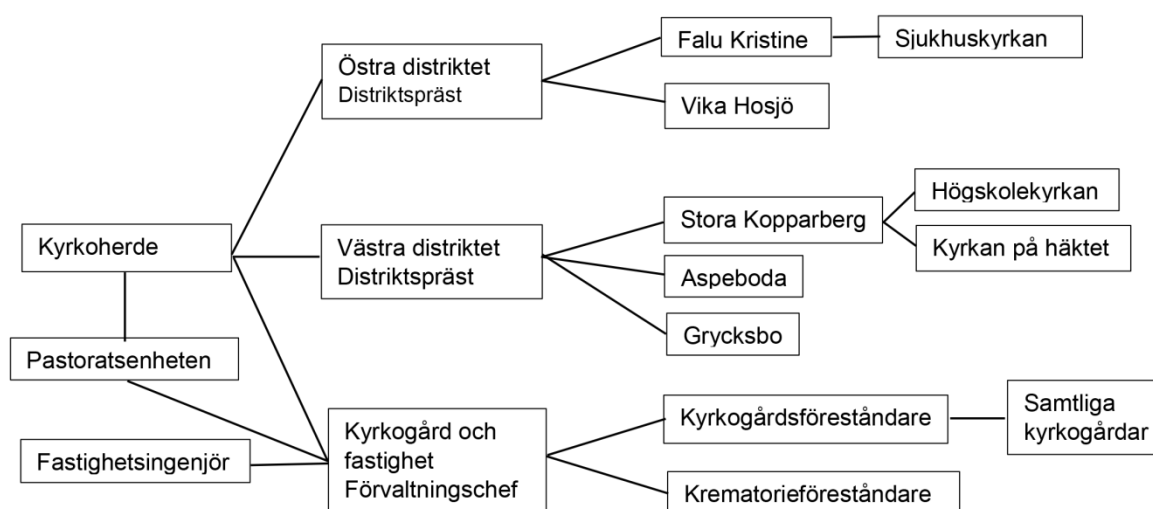
Falu pastorat, som ingår i Falu- Nedansiljans kontrakt består av de båda stadsförsamlingarna Falu Kristine och Stora Kopparberg, landsortsförsamlingen Grycksbo samt landsbygdsförsamlingarna Aspeboda och Vika-Hosjö. Här bor 46 152, varav 64,8 % (29 948 personer) är tillhöriga Svenska kyrkan (siffror från 2017).

Folkmängd och medlemmar i respektive församling 2017

Avser 2017	Folkmängd	Medlemmar	%
Aspeboda	1 543	1 121	72,6
Falu Kristine	19 544	12 131	62,0
Grycksbo	1 961	1 457	74,2
Stora Kopparberg	17 966	11 607	64,6
Vika-Hosjö	5 138	3 632	70,6
Falu pastorat	46 152	29 948	64,8

I pastoratet finns följande inrättade tjänster: 8 kyrkomusiker varav 2 organister, 6 diakoner, 14,5 präster, 13,2 tjänster med pedagogisk inriktning, 11,8 vaktmästare/husmödrar samt 9 övriga. I begravningsverksamheten finns 16 heltidsanställda och 31 säsonganställda.

Organisation

Omvärldsbeskrivning och omvärldsanalys

I Falu kommun bor ca 12 870 barn och unga mellan 0 -18 år. Det finns en mängd olika förskolor, grundskolor och gymnasieskolor. För – och grundskolorna finns fördelade geografiskt över kommunen och därmed pastoratets församlingar, medan högstadie- och gymnasieskolor i högre grad finns i Falu tätort och pastoratets stadsförsamlingar.

Falun är residensstad i Dalarnas län och har en stor andel offentlig verksamhet. Här finns länsstyrelse, länsjukhus, domstolar och högskola. Falun kan också karakteriseras som en idrottsstad med Lugnetanläggningen, en turiststad med världsarvsstatus och en kulturstad med kulturskola, musikkonservatorium och Musik i Dalarna. I Falun finns stora arbetsplatser såsom kommunen, lasarettet och högskolan men också ett stort antal småföretagare. 1 av 10 falubor har utländsk bakgrund.

Falun kan beskrivas som ett Sverige i miniatyr – fast med aningen bättre förutsättningar. Ur ett statistiskt perspektiv mår en falubo, ung som gammal, lite bättre än den genomsnittlige svensken. Detta till trots finns det i Falun stora utmaningar med sociala orättvisor och segregation. Det finns bostadsområden präglade av högre sjuktal och arbetslöshet, liksom andra områden där människor med högre inkomst väljer att bo. Det finns skillnader mellan de här områdena sett också till utbildningsnivå, ekonomisk utsatthet, missbruk och så vidare. Sociologer talar ibland om en ökad *isärdragning* av samhället, en grogrund för ett tänkande som präglas av ”vi och dom”, där strävan efter bland annat jämlika förskolor och skolor blir allt svårare att upprätthålla. I Falu pastorat märker vi skillnader inom en och samma församling. Parallellt med ett ”vi och dom”- tänkande märker vi också av främlingsfientliga tendenser.

En annan slags isärdragning sker också mellan tätort och landsbygd, något som också kan noteras i Falun. Samhällsservicen liksom tillgång till affärer minskar på landsbygden något som skapar en känsla av otrygghet och orättvisa, inte minst hos äldre. Emellertid finns fortfarande för- och grundskolor representerade på landsbygden, vilket – trots allt - gör det attraktivt för barnfamiljer att bosätta sig utanför tätorten. Trots neddragningar kan landsbygden, ur ett barnperspektiv, till skillnad från staden erbjuda ett mer tryggt sammanhang med bland annat närhet mellan skola och kyrka.

Andra samhällstrender som också beskriver livet i Falun är *individualisering*. Tillsammans med en generell samhällelig avreglering förväntas människor göra aktiva, självständiga val. Det kan handla om telefonabonnemang och sjukvård men också om religiösa traditioner. Vi går inte längre i våra fäders och mödrars fotspår – utan söker efter egna vägar. Det gör att dop av barn och vigsel i kyrkan inte längre är självklart – utan resultat av ett aktivt val. Traditioner försvagas och tillsammans med en allmän *sekularisering* förändras normer kring gudstjänstfirande och kyrkliga handlingar. Det är tydligt att allt färre har erfarenhet av och kännedom om gudstjänst. Konfirmandföräldrar är lika ovana som konfirmanderna. Andel begravningsgudstjänster minskar. Ytterligare en dimension av individualiseringens val och prioriteringar är att många upplever sig ha ont om tid. Det är mycket som ska hinnas med samtidigt som det ska upplevas som ”värt att lägga tid på”. Människors kunskap om och förtrogenhet med Svenska kyrkan är överhuvudtaget låg. En studie visar att upp emot 90 % av dem som tillhör Svenska kyrkan upplever sig ha dålig kunskap om Svenska kyrkan, vilket gör det lättare att välja bort.

Vi märker också av en ökad grad av psykisk ohälsa hos barn, unga och äldre. Både barn och vuxna upplever ökad stress och krav. Framför allt äldre saknar sammanhang och upplever sig vara ensamma. I möte med falubor märker vi en längtan efter gemenskap och många ger uttryck för värdet av att mötas och få dela erfarenheter. Vi märker också att det finns behov av och längtan efter att bli berörd.

Civilsamhällets insatser spelar en allt viktigare roll och som kyrka vill vi vara en viktig del av det. Det här är faktorer som påverkar Svenska kyrkans arbete i Falun. Vi utmanas att tänka nytt, vara flexibla och kunna prioritera allt vårt arbete. Kanske är det så att samhällsförändringarna kan hjälpa oss att renodla kyrkans specifika uppdrag att förkunna evangelium och förvalta sakramenten. Vi bör ompröva befintlig verksamhet samtidigt som vi inte ska avsluta det som fungerar väl. Det finns mötesplatser i pastoratet liksom goda relationer till andra samhällsaktörer såsom skola och hembygdsförening. Dock bör vi vara medvetna om att kyrkans trösklar i alltför många sammanhang upplevs som höga. Det är viktigt att identifiera vilka barn och vuxna som inte kommer till kyrkans lokaler för att kunna möta deras behov och önskemål. Vi ska också i högre grad vara mer närvarande där människor finns i sin vardag.

Det pastorala programmet

Det finns många fördelar i att vara ett stort pastorat. Vi kan samordna och utnyttja våra resurser efter behov. Mycket arbete sker pastoratsövergripande såsom till exempel konfirmandarbetet, medan det finns arbete där den enskilda församlingen tar ansvar för helheten, såsom pilgrim i Vika-Hosjö och högskolearbetet i Stora Kopparberg. Personalen arbetar både pastoratsövergripande och distrikts- och församlingsspecifikt. Varje församling har olika förutsättningar att vara kyrka lokalt, inte minst på grund av respektive kyrka och kyrkomiljö. När det gäller den grundläggande uppgiften i det pastorala programmet väljer vi att göra en pastoratsgemensam tolkning av vår omvärldsanalys. Det mer lokala kopplat till kyrkorummet framträder tydligare under rubriken "Kyrkomiljön".

Gudstjänst

Gudstjänsten syftar till att gestalta evangeliet här och nu. Gudstjänsten rymmer gudomligt tilltal liksom mänskligt liv och erfarenhet. Gudstjänsten ger oss kraft och sänder oss ut att leva och verka i våra sammanhang. Falu pastorat tror på böns kraft och ett fortgående böneliv och lovsång. Vårt gudstjänstliv kommer ur en pågående bön i våra församlingar. I Falu pastorat firas gudstjänst, mässa och högmässa varje vecka. Huvudgudstjänster med nattvard firas minst 24 gånger under kyrkoåret i pastoratet och varje församling firar huvudgudstjänst med nattvard minst 12 gånger varje år. Det finns en strävan efter mångfald där det lokala kan få komma till uttryck samt en hög grad av delaktighet - något vi finner stöd för i kyrkohandboken. Varje församling bärs av en gudstjänstgemenskap där både kontinuitet och öppenhet är viktiga ledord. Församlingsråden utformar årligen en plan för församlingarnas gudstjänster.

Många falubor ger uttryck för en längtan efter att bli berörda i gudstjänsten och oberoende av gudstjänstens form strävar vi efter att varje gudstjänst ska vara angelägen med ett tydligt evangeliskt anslag. En och samma gudstjänstform kan upplevas både svår- och lättillgänglig. Det är därför av vikt att pastoratet erbjuder en bredd i gudstjänstfirandet. Ibland inbjuds till

särskilda gudstjänster med olika teman och andra gånger rubriceras gudstjänsten ”med små och stora”. Oberoende av benämning så är strävan efter att beröra och inkludera - barn som vuxna - densamma. Det ställer krav på gudstjänstens tillgänglighet vad gäller till exempel språk och agendor. Men det ställer också krav på de som förbereder och leder gudstjänsten. Musiken har och bör ha en betydande plats i gudstjänsten och fungerar inte sällan som en väg in i gudstjänsten. I pastoratet finns såväl kantorer som organister i kyrkomusikerkollegiet. Utöver musiken omnämns predikan som en betydelsefull del av gudstjänsten. Fördjupning liksom ökad grad av samtidsanknytning efterfrågas.

Gudstjänstutveckling handlar om att värna det som fungerar väl såsom kontinuiteten och den lokala prägel. Men det handlar också om att vara lyhörd för andra erfarenheter och utmaningar i vår tid. En viktig dimension av gudstjänsten är den sociala där många tillsammans bär gudstjänsten och varandra. Beroende bland annat av individualiseringen blir allt fler ensamma i vårt samhälle. Gudstjänsten ska ge rum för gemenskap och inte minst i samband med kyrkkaffet skapas nya relationer. Det är också tydligt att delaktighet och åtaganden såsom textläsning eller kaffevärdsskap kan vara en väg till gudstjänst och gudstjänstgemenskap för den som är ovan. Den gudstjänstfirande församlingen får aldrig bli en slutet och självtillräcklig grupp. Det är avgörande för evangeliets gestaltning att gemenskapen är öppen och inbjudande.

Undervisning

Allt lärande i församlingen kan ses som dopundervisning och förhåller sig till frågan vad det innebär att leva som döpt. Det är ett livslångt lärande och handlar om att utbyta erfarenheter kring livets utmaningar men också om att mötas och få möjlighet att leva sig in i bibelns olika berättelser eller växa i sin bön. Kyrkan är och vill vara en plats för växt och mognad. I vår omvärldsanalys konstateras också att många kyrkotillhöriga upplever sig ha dålig kunskap om kristen tro och kyrkans liv samt att trösklarna upplevs höga. Det ställer krav på pastoratets undervisning och det är av vikt att ta vara på befintliga mötesplatser och göra dem också till lärtillfällen präglade av dialog. Det är också nödvändigt att skapa nya fora för lärande inte minst i relation till barn och unga.

I Falu pastorat inbjuds till olika grupper för den som önskar lära sig mer. Av hävd riktar sig pastoratets dopundervisning i hög grad till barn och unga 0-18 år. För barn i förskole- och skolåldern finns grupper som samlas veckovis i våra församlingshem. Alla 14-åringar inbjuds att konfirmeras i grupper med olika profil. Här vill vi bredda möjligheten och även bjuda in unga vuxna till konfirmationsläsning. Det finns också öppen förskola, där föräldrar och barn kan komma samman en vardagsförmiddag. Många föräldrar betonar värdet av att träffas och utbyta erfarenheter.

Det är tydligt att öppna, men ändå riktade grupper, har en betydande social funktion samtidigt som det ger tillfällen till personliga möten med pastoratets medarbetare. Samtal av både praktisk och teologisk karaktär uppstår till exempel om kyrkans handlingar. Varje medarbetare och företrädare bör vara rustad med självkänsla och språk för att i tillräcklig mån kunna möta frågor om kristen tro och kyrkans liv. För den som önskar ytterligare fördjupning ska olika samtalsgrupper erbjudas.

Utöver organiserade grupper finns en mängd olika lärandemiljöer i pastoratet. Det kan vara en skolklass som bjuds in att lära känna kyrkorummets, eller en personalgrupp som önskar lära sig

mer om kyrkans traditioner. Det är viktigt att ta till vara befintliga mötesplatser men också att skapa nya. Varje mötesplats, varje möte ger en möjlighet till lärande. Mötesplatsen kan vara något av pastoratets egna sammanhang men likagärna ett äldreboende, ett sammanträde eller en krisgrupp på skolan.

I möte med falubor märker vi en nyfikenhet kring livsfrågor och att få dela livserfarenheter. Vi märker också av en nyfikenhet kring kyrkans liv och kristen tro. För att på bästa sätt och på bred front kunna möta människors längtan behöver vi gemensamt som medarbetare och företrädare reflektera kring pedagogiska och teologiska synsätt på kristen tro och mänsklig erfarenhet. Samtalen om vad, hur och varför behöver pågå ständigt.

Diakoni

Diakoni är kristen tro i handling och ett uppdrag för alla döpta. Diakoni utmanar oss att agera och att reflektera. Biskopsbrevet från 2015 lyfter fram tre viktiga perspektiv: att inta ett underifrånperspektiv; att värna om våra ömsesidiga livsvillkor; att sträva efter att bevara varandras egenmakt. De här perspektiven kan sägas sammanfatta ett diakonalt förhållningssätt, något som är viktigt att integrera och aktualisera i allt arbete i församlingen. Det finns flera olika aspekter av diakoni, och utöver förhållningssätt kan det handla om att identifiera orättvisa strukturer, stötta enskilda i möte med myndigheter, bryta isolering eller att distribuera fondmedel till människor i ekonomisk utsatthet. Avgörande är vilka behov som identifieras. Diakonin är hela pastoratets ansvar men diakonerna har ett särskilt uppdrag. Det är viktigt att det finns en aktuell handlingsplan eller pastoral för det diakonala arbetet med omvärldsanalys, reflektion kring det diakonala uppdraget samt förmågan att prioritera.

Det finns stora sociala behov i Falun och en hel del av behoven tillgodoses av olika samhällseliga aktörer, inte minst offentlig sektor. Ur ett folkkyrkligt perspektiv ser vi värdet av att bejaka och ge kraft åt dem som ägnar sig åt det arbetet, vilket vi karakteriserar som diakonalt. Som kyrka vill vi vara en del av det. I Falu pastorat finns självförtroende och kompetens att arbeta diakonalt, ibland självständigt och ibland tillsammans med andra. Det kan handla om snabba insatser eller ett mer långsiktigt förebyggande arbete. Vi har resurser i våra olika församlingshem och kyrkor, samtidigt som vi också månar om att finnas och verka utanför våra egna lokaler.

Samverkan är en viktig dimension i pastoratets diakonala uppdrag. Det sker med andra kyrkor och samfund, ideella föreningar samt med olika myndigheter. Tillsammans med andra kan vi bättre identifiera mänsklig utsatthet samt erbjuda flera olika former av stöd.

Bland annat inom diakonin finns ideella medarbetare med varierande uppdrag. Vi är måna om att identifiera och kunna ta till vara på olika kompetenser. Det finns en enorm utvecklingspotential i att ta människor i anspråk – endast fantasin sätter gränser. Vi är dock angelägna om att skapa trygga strukturer samt att ge adekvat utbildning och kontinuerlig uppmuntran.

Mission

Kyrkornas världsråd betonar att mission inte är något vi gör utan deltar i. Missionens subjekt är Gud, och som kristna är vi kallade att identifiera och engagera oss i de små men synliga tecknen på gudsrikets framväxt. Guds mission är grunden till kyrkans liv och syftar till Guds

rikes utbredning och skapelsens återupprättande. I Falun kan det handla om att stå upp för rättvisa men också om att visa respekt för andra människors tro och erfarenhet i ekumenik och religionsdialog. I tider av sekularisering och svagare religiös förankring kan mission handla om att värna olika religioners självklara plats i samhället. Människor har rätt att vara religiösa, samtidigt som religioner och religiös praxis tål att ifrågasättas.

Att Falu pastorat ingår i Guds mission påminner också om att det lokala alltid hör samman med det globala. Vi är del av ett större sammanhang, och är både beroende av och ansvariga för vår värld. Det måste också präglade hur vi tolkar uppdraget att fira gudstjänst, utöva undervisning och diakoni.

Vi tror att Gud redan finns hos varje enskild människa. Som människor behöver vi hjälpas åt att se hur berättelsen om Jesus Kristus har med våra liv att göra. Till det hör att väcka nyfikenhet kring och öka kännedom om kyrkans liv. Ideella medarbetare, förtroendevalda och anställda i Falu pastorat är särskilt viktiga ambassadörer. Kommunikation är allas uppdrag och särskilt viktigt är det personliga mötet. I mötet med varandra kan dialog uppstå kring livets och kyrkans frågor. Individualiseringen ställer krav på lyhördhet och flexibilitet. Det är viktigt att formulera budskap och använda kanaler utifrån målgruppens förutsättningar. Det är inte minst en språklig utmaning.

Mission handlar också om att hjälpa varandra att hitta sammanhang och uppgifter. Falu pastorat vill vara en rekryterande miljö där människor blir tagna på allvar. Studier visar att många är beredda att göra en ideell insats utifrån sin kompetens och med en välfungerande struktur. Det kan handla om unga ledare i konfirmandarbetet eller andra som vill göra en insats. För många är idealitet en möjlighet att få uppleva mening och delaktighet. Det är viktigt att rustas utifrån kompetens och behov. För några handlar det om kortare insatser medan andra kan upptäcka en kallelse att bli kyrkomedarbetare. I Falun samlas en grupp studenter som utbildar sig till tjänst i kyrkan, Faluteologerna. Vi ser värdet av att erbjuda praktikplatser till kommande medarbetare.

Församlingarna i pastoratet vill ha en inbjudande och öppen anda, där nya hälsas särskilt välkomna.

Verksamheter på andra språk

Det är viktigt att få uttrycka glädje, sorg, gudslängtan eller besvikelse på sitt eget språk. Det är också angeläget att bli tagen på allvar trots oförmåga att tala svenska. I Falu pastorat samlas regelbundet finskspråkiga för gudstjänst och gemenskap. Det finskspråkiga arbetet, som också innefattar kyrkliga handlingar, bygger på samverkan med grannpastorat. I samverkan med Västerås stift firas regelbundet gudstjänst på teckenspråk, också det i anslutning till kaffe och gemenskap. Med jämna mellanrum efterfrågas vigslar, dop och begravningar på framför allt engelska, och pastoratets präster är beredda att leda gudstjänster på engelska. Även om engelska inte är modersmålet för brudparet eller dopkandidaten i fråga så fungerar det som en bra lösning för dem som inte känner sig trygg med det svenska språket. Våra onsdagsmässor i Stora Kopparbergs kyrka har agendor försedda med pictogram, och i våra kyrkor finns kyrkobeskrivningar på flera språk.

I pastoratets diakonala arbete möter vi ofta människor som inte kan svenska. Vi har tagit fram viss information på arabiska samt pictogram. Med hjälp av medmänniskor, kroppsspråk,

pictogram och annat är det ändå möjligt att förstå varandra. Det är viktigt att det finns en vilja att förstå och att bli förstådd. Det ingår i det diakonala och pastorala uppdraget.

Barnets perspektiv

I Falu pastorat strävar vi efter att ha barnperspektiv i allt vi gör. Det är både lätt och svårt. Det är lätt därför att vi har ett tydligt mandat i evangeliet och i FN:s barnkonvention samt en stark tradition av rik barnverksamhet. Men det är också svårt därför att vi behöver tänka efter och ibland utmana oss själva, vårt samhälle och kyrkans tradition.

Det finns en tendens att de barn som finns med i vår verksamhet är de som bor eller går i skola i närheten av våra kyrkor och församlingshem, alternativt har föräldrar som är beredda att skjutsa. Det gäller särskilt barnen i grundskolan. Det finns således en stor mängd barn och unga som vi aldrig möter i vår verksamhet. Vi strävar därför efter fler mötesplatser, varav skolan är av central vikt. För ungdomar finns en välbesökt ungdomsgård med diakonal profil.

Mycket av vår verksamhet riktar sig till barn och unga och vi försöker vara lyhörda inför barnens synpunkter. Det kan handla om allt från teman och inriktning till aktiviteter. Det är viktigt att barnen blir tagna på allvar, får ta ansvar och känna sig delaktiga. Vi firar vardagsgudstjänster såsom ”Himmel och pannkaka” samt söndagsgudstjänster med rubriken ”med små och stora” – med ett tydligt barnfokus, men strävan är att barn ska känna sig delaktiga i varje gudstjänst som firas. Doppgudstjänstens form och innehåll ger goda möjligheter att utgå från barnens perspektiv, men samma förhållningssätt är viktigt - om än svårare - att bibehålla i samband med vigslar och begravningar.

I Falu pastorat finns en grupp med särskilt ansvar för barnperspektiv. En anställd pedagog gör barnkonsekvensanalyser av ärenden inför varje kyrkorådssammanträde och vid behov sammankallas gruppen. Barnperspektivet genomsyrar också verksamhetsplaneringen. I samverkan med kommunen, andra kyrkor och ideella organisationer hjälps vi åt att göra Falun till en ännu bättre stad för barn och unga. Det kan gälla enskilda satsningar men också längre projekt.

Kyrkomiljön

I Falu pastorats fem församlingar finns sex kyrkor och elva kyrkogårdar. I varje församling finns minst en kyrkogård och Vika-Hosjö församling har två kyrkor. Kyrkorna och kyrkogårdarna är alla av olika karaktär och utseende, och deras ålder spänner mellan 1300-tal och 1900-tal. För varje kyrka finns en vård- och underhållsplan. I alla pastoratets kyrkor firas gudstjänster och kyrkliga handlingar regelbundet, men även annan verksamhet ryms där. Varje år inbjuds skolbarn i Falun till kyrkorna för jul- respektive påskvandring. Mycket av pastoratets verksamhet är förlagd till våra egna kyrkor och församlingshem men viss verksamhet sker där människor i högre grad vistas dagtid. Exempel på det är gudstjänster på äldreboenden, besök i skolan samt friluftsgudstjänster. Det sker i samverkan med kommunen, hembygdsföreningar och andra lokala aktörer. Här följer en kortfattad förteckning över hur kyrkobyggnader och andra invigda kyrkorum används i pastoratet. Ambitionen och strävan är att vi även fortsättningsvis ska använda våra kyrkor på det sätt vi gör idag. Det bör emellertid initieras ett samtal om hur kyrkomiljön bättre kan utvecklas.

Falu Kristine kyrka

Falu Kristine kyrka är pastoratets största och ligger centralt vid Stora torget i Falun - det präglar kyrkans liv och verksamhet. Här sker flera större pastoratsövergripande gudstjänster och samlingar. Runt kyrkan finns en kyrkogård med grönytor som gärna besöks sommartid. Många spontanbesöker kyrkan, tänder ljus och besöker bokbordet. Regelbundet sker guidade turer med olika temata. Vid bestämda tider finns präst på plats för samtal. Bibelfigurer gestaltar varje vecka kommande söndags bibeltext och det finns ett barnens altarskåp. Skolvisningar är vanliga. Kristine kyrka ingår i världsarvet, något som väcker intresse hos besökare samtidigt som det sätter gränser för hur kyrkorummet hanteras. Kontinuiteten präglar också gudstjänstfirandet och högmässa firas varje helg- och söndag. Kyrkorummet och dess instrument ger unika förutsättningar för ett rikt musikliv.

S:t Lukas kapell

I Kristine församling finns Sjukhuskyrkan med invigt kapell. Där firas gudstjänster och enskilda andakter regelbundet.

Stefansgården

Stefansgården är en församlingsgård i Kristine församling med ett invigt kyrkorum. Kyrkorummet är en integrerad del av församlingsgården och också möjlig att anpassa efter behov. Stefansgården upplevs som tillgänglig både bildligt och bokstavligt. Verksamheten är framför allt inriktad mot barn och familjer i Faluns centrala delar. I kyrkorummet firas regelbundet dop och vardagsgudstjänster.

Stora Kopparbergs kyrka

Stora Kopparbergs kyrka, också världsarvskyrka, är Falu stads äldsta byggnad och drar därför till sig en stor mängd besökare. På kyrkogården finns Fet-Mats grav, en välbesökt plats. På kyrkogården genomförs kyrkogårdsvandringar. Trots sin storlek präglas kyrkorummet av en intim och varm atmosfär. Stora Kopparbergs kyrka har, utöver söndagens gudstjänst, utvecklat en gemenskap kring veckomässa, kristen fördjupning samt sinnesrogudstjänst. Det gör att många människor från olika håll i Falun känner sig hemma i Stora Kopparbergs kyrka. I kyrkan finns landskap med bibelfigurer, vilka gestaltar kommande söndags bibeltext. Det finns också ett välfungerande körrum där barn-, ungdoms-, vuxen- och seniorkörer övar.

På Annagården i Stora Kopparbergs församling pågår diakonal verksamhet i samverkan med olika lokala aktörer. Annagården är en hyrd lokal mitt i hyreshusområdet Herrhagen. I Stora Kopparbergs församling finns Högsolan Dalarna och häktet i Falun. Här återfinns högskolepräst och häktespräst.

Skogskapellet

I Stora Kopparbergs församling ligger Skogskapellet vilket inrymmer pastoratets två gravkapell: Stora och Lilla gravkapellet. Här firas begravningsgudstjänster vanligtvis torsdagar och fredagar. Kapellen används också för borgerliga begravningar. Falu krematorium återfinns i samma byggnad.

Vika kyrka

Vika kyrka är en medeltidskyrka på landsbygden känd för sina kalkmålningar och skulpturer. Det är Falu pastorats äldsta kyrka. Till Vika kommer en stor mängd turister men också

personer som bor i eller har anknytning till Vika. Med hjälp av ideella medarbetare kan kyrkan vara öppen och tillgänglig dagtid året om. Kyrkan är en självklar samlingsplats och ligger ”mitt i byn”, både bildligt och bokstavligt. Vika är ett litet samhälle med stor närhet till kyrka, skola och hembygdsförening. I Vika kyrka firas regelbundet gudstjänster varav flera gudstjänster ”med små och stora” – som samlar många. Utanför Vika kyrka finns Kyrkbyttjärn, ett naturreservat med välbesökt pilgrimsled.

Hosjö kyrka

I Hosjö finns pastoratets enda träkyrka och den ligger i utkanten av stadsdelen Hosjö. Att kyrkan är liten och byggd i trä gör att många upplever kyrkorummet som personligt och varmt. Hosjö har ett regelbundet gudstjänstliv och så gott som varje vecka firas veckomässa. Här firas också välbesökta gudstjänster med små och stora. Utanför kyrkan finns en iordninggjord pilgrimsstig där både ovana och vana kyrkobesökare erbjuds eftertanke. På servicehuset Hosjögården inbjuder kyrkan, tillsammans med Sensus, till äldreträff varje vecka.

Grycksbo kyrka

Grycksbo kyrka uppfördes av Grycksbo pappersbruk 1908 och överlämnades till Stora Kopparbergs församling på 1950-talet. Kyrkan är byggd som gudstjänstlokal men även samlingshall, vilket präglar kyrkorummet. I kyrkan firas regelbundet gudstjänster. Då församlingshemmet är litet och det finns ett välfungerande barn- och ungdomsarbete för alla åldrar förläggs mycket verksamhet till kyrkorummet. Grycksbo kyrka blir därför en naturlig plats för barn och unga att vistas i. Kyrkan ligger en bit från centrum i Grycksbo. Kyrkogården, i sin tur, ligger en bit från kyrkan. I församlingen finns också ytterligare ett invigt kyrkorum, Herrgårdens kapell, där gudstjänst firas 1-2 gånger per år. Kapellet är privatägt.

Aspeboda kyrka

Aspeboda kyrka är pastoratets yngsta kyrka och är i arkitektoniskt hänseende modernistisk. Den byggdes 1963 efter att den tidigare 1600-tals träkyrkan brann ner. Kyrkan är öppen nästan varje dag, bland annat med hjälp av ideella medarbetare. Här firas regelbundet gudstjänster. Kyrkan ligger mitt i Aspeboda, vilket är en vidsträckt bygd med flertalet byar. Intill kyrkan ligger skolan och det finns en vardagsmässig närhet däremellan med ett rikt samarbete. I anslutning till kyrkogården finns ”kyrkkullen” som ofta används av skolan. Aspeboda kyrka är också en samlingsplats för många aspebodabor och det finns ett gott samarbete med bygdens föreningar. Friluftsgudstjänster firas bland annat i samverkan med hembygdsföreningen. Från kyrkan utgår en gammal förväg som leder till Kapellsgrund. Där har hembygdsföreningen byggt en kapelliknande slobod där det på 1300-talet stod ett kapell. Här firas friluftsgudstjänster.

Begravningsverksamheten i Falu pastorat

Pastoratet har ett eget krematorium och på kyrkogårdarna erbjuds flera gravskick såsom kistgrav, urngrav och minneslund samt askgravplats som är det alternativ som nyttjas mest. Uppdraget är att, oberoende av den avlidnes livsåskådning eller religionstillhörighet, tillgodose behovet av gravplatser av allmänt förekommande slag och just nu utreds

möjligheten av att anlägga en muslimsk avdelning på någon av kyrkogårdarna. I nuläget erbjuds muslimska gravplatser på Norra griftegården i Borlänge.

Målet är att kyrkogårdarna ska utvecklas så att de utgör en miljö som stöder sörjande anhöriga och ger förutsättningar för stillhet och eftertanke. Som ett led i att levandegöra kyrkogårdarna anordnas dramatiserade kyrkogårdsvandringar i samverkan med lokala aktörer såsom Dalarnas museum. I samband med Alla helgons och Alla själars dag serveras varm dryck på flera av våra kyrkogårdar.

Utvecklingsområden

Med bakgrund av vår beskrivning av vår omvärld och vårt pastorat – med utmaningen att vara kyrka i såväl stad som landsbygd - framträder fyra prioriterade utvecklingsmål. De sammanfaller i princip med våra, av kyrkofullmäktige, framtagna övergripande mål år 2018-2021. Våra utvecklingsområden, tillika övergripande mål är:

Dop och konfirmation

Vi ser att färre väljer att döpa sina barn och att konfirmeras både på grund av sekularisering men också den ökade graden av individualisering. Vårt mål är att för det första öka andelen döpta så att 65% av de tillhörigas barn och ungdomar är döpta år 2021. För det andra att 55% av alla 15-åringar ska vara konfirmerade år 2021. För att nå dit arbetar vi både på flera olika sätt. Bland anställda handlar det om att skapa goda strukturer för samarbete mellan olika yrkeskategorier, samsyn och fördjupning i t.ex. dopteologi eller konfirmationspedagogik. Det handlar också om att integrera samt prioritera dop-och konfirmationsarbetet i pastoratets verksamhet i stort. Dop och konfirmation är hela pastoratets ansvar och gåva. Vi arbetar också med frågor gällande kommunikation såsom bättre struktur kring inbjudningar och bokningsförfarandet. Överlag strävar vi efter att bli bättre på att tala om dop och konfirmation.

Ideella medarbetare

Kyrkan är inte de anställdas kyrka, utan en kyrka för alla som önskar höra till. Och det finns en glädje och stolthet i att få göra en insats i sin kyrka. Undersökningar visar också att många önskar göra en ideell insats. För att möjliggöra det strävar vi efter att år 2021 ha en medveten och tydlig organisation för ideella medarbetare. Vi erbjuder utbildning för ideella samt arbetar konkret för att identifiera och förbättra strukturer. Det finns många olika färdigheter att ta till vara. En viktig aspekt i arbetet med ideella medarbetare är att arbeta med attityder och förhållningssätt bland anställda. I Falu pastorat betraktas ideella som viktiga resurser.

Pastoratets diakonala arbete

För att ha ett effektivt och meningsfullt diakonalt arbete bör det föregås av omvärldsanalys, resursinventering samt prioriteringsplan. Målet är att år 2021 ha en implementerad diakonipastoral. Arbetet med diakonipastoralen görs framförallt av en arbetsgrupp bestående av diakoner, pedagoger samt präst. Övriga anställda, förtroendevalda, ideella medarbetare men också vår omvärld i Falun kommer att bli inbjudna i processen.

Göra Svenska kyrkan i Falun alltmer angelägen

Många lämnar Svenska kyrkan och väljer bort kyrklig verksamhet därför att de tror att kyrkan inte är något för dem. Vårt mål är att allt fler ska uppleva Svenska kyrkan i Falun som angelägen, och vi vill se en ökning med 20% till år 2021. Det kräver en bred insats i all verksamhet, samtidigt som vi önskar vara delaktiga på fler arenor. Bland anställda och förtroendevalda handlar det mycket om självkänsla och stolthet, medan det också ställer krav på kommunikation och kvalitet. Mycket gott arbete görs redan och det finns en positiv förväntan på Svenska kyrkan i Falun, men vi önskar nå och beröra allt fler.

Christina Eriksson
Kyrkoherde

Karl-Erik Pettersson
Kyrkofullmäktiges ordförande

Bilaga 1 Handlingsplan för konfirmandarbete

Syfte

Allt levande hör samman. Allt levande hör samman med Gud och därför hör också människor samman med Gud. I dopet påminns vi om det här. Dopet är en gåva. Det kostar inget vare sig pengar, bekännelse eller annan motprestation. Dopet kräver ingen förkunskap. Däremot kan livet som döpt fördjupas genom ett livslångt lärande. Det kan bland annat handla om erfarenhetsutbyte kring livets stora frågor, bibelläsning eller ökad vana vid gudstjänstens form och rum. I Falu pastorat finns en plan för dopundervisning och däri ingår konfirmandarbetet.

Konfirmationen har en bekräftande funktion i åtminstone två olika aspekter. I konfirmationen bekräftar Gud den som konfirmeras, vilket åskådliggörs i handpåläggning och bön om Ande. Konfirmanden inbjuds att också själv bekräfta sitt dop och säga ja till sitt liv som döpt, med allt vad det kan innebära. Det här medför för det första att konfirmandarbetet syftar till att visa på Guds kärlek och upprättelse. Det låter sig konkretiseras genom att den enskilda konfirmanden bekräftas och får möjlighet att vara i ett sammanhang präglad av tolerans, respekt, gemenskap, lek och glädje. Med det följer att ta konfirmandens frågor om liv, kärlek, tro och tvivel på största allvar. Precis som konfirmandriktlinjerna anger så utgår konfirmandarbetet från konfirmandernas utgångspunkt.

För det andra innebär konfirmationens bekräftande funktion att konfirmandtiden syftar till att erbjuda redskap för att leva som döpt. Konfirmanden behöver introduceras till kristen tro och kyrkans liv. Det handlar inte minst om att erhålla viss gudstjänstvana, bli bekant med bibelns berättelser och förstå något av kyrkans högtider. I tider av sekularisering och avtraditionalisering kan konfirmandtiden vara den enda källan till kunskap om kristen tro. Trovärdiga förebilder som unga ledare, medarbetare och gudstjänstfirare är också viktiga.

Mål

Konfirmandarbetet är ett prioriterat område i Falu pastorat och berörs av ett av de antagna strategiska målen i pastoratet. Målet med konfirmandarbetet i Falu pastorat är att år 2021 ska 55% av alla 15-åringar konfirmeras, 95% av dem ska vara positiva i utvärderingen av sin konfirmandtid och 20% fortsätter att vara engagerade i kyrkliga verksamhet. Det innebär att vi strävar efter att konfirmera fler ungdomar samtidigt som vi, med utgångspunkt i konfirmandernas utvärdering, förbättrar och utvecklar konfirmandarbetet.

För att nå målen erbjuder vi grupper med olika teman och inriktning, viss spridning över året, olika tider och former för konfirmandträffar (t.ex. vardagskvällar, helger, sommarveckor) och grupp för konfirmander med funktionsvariationer. Vi försöker också identifiera vilka 15-åringar som inte konfirmeras och varför. Ett sätt att bemöta de ungdomar som inte konfirmeras är att varje år bjuda in också unga vuxna till konfirmation. Vi jobbar också med kommunikation och strävar efter att nå ut med inbjudningar till fler. Varje konfirmandgrupp får göra en utvärdering av konfirmandtiden.

Årscykel

Januari

Konfirmandarbete pågår. Äventyrsgruppen har just startat och Upplevelsegruppen, Onsdagsgruppen och Hemmakvällsgruppen påbörjar sin andra termin. Varje konfirmandträff planeras av unga ledare och gruppansvariga. Stiftets fortbildning.

Februari

Konfirmandarbete pågår. Varje konfirmandträff planeras av unga ledare och gruppansvariga.

Mars

Konfirmandarbete pågår. Varje konfirmandträff planeras av unga ledare och gruppansvariga. Stiftets konfirmanddag. Möte i pastoratets konfirmandarbetslag.

April

Konfirmandarbete pågår. Varje konfirmandträff planeras av unga ledare och gruppansvariga. Möte i pastoratets konfirmandarbetslag bland annat för planering av rekrytering inför kommande läsår.

Maj

Konfirmandarbete pågår. Varje konfirmandträff planeras av unga ledare och gruppansvariga. Konfirmationens dag. Brevinbjudan till 14-åringar. Bioreklam. Möte i pastoratets konfirmandarbetslag. Vissa grupper har läger och konfirmation.

Juni

Konfirmandarbete pågår. Vissa grupper har läger och konfirmation. Sommargruppen startar. Utvärdering av konfirmandarbetet.

Juli

Sommargruppen konfirmeras.

Augusti

VIP-inbjudan går ut till 14-åringar. Möte i konfirmandarbetslaget med planering bland annat inför konfirmandeventet. Anmälan till konfirmation öppnar.

September

Konfirmandevent. Skolinformation. Upplevelsegruppen, Onsdagsgruppen samt Hemmakvällsgruppen startar. En grupp för vuxenkonfirmander börjar också. Utbildningen för Unga ledare börjar.

Oktober

Konfirmandarbete pågår. Varje konfirmandträff planeras av unga ledare och gruppansvariga. Utbildning för Unga ledare pågår. Stiftets assistentläger.

November

Konfirmandarbete pågår. Varje konfirmandträff planeras av unga ledare och gruppansvariga. Utbildning för Unga ledare pågår. Gruppansvariga i Äventyrgrupperna påbörjar sin planering.

December

Konfirmandarbete pågår. Varje konfirmandträff planeras av unga ledare och gruppansvariga. Utbildning för Unga ledare pågår.

Kursplan

Teologiska grundvärderingar

Utgångspunkten för konfirmandundervisningen är konfirmandens liv och livssituation. Konfirmanden bär på erfarenheter, tankar och frågor om liv, död, kärlek, mening etc. vilka undervisningen har att utgå ifrån. Konfirmanden har också erfarenheter vilka vi kan förstå som religiösa, andliga och existentiella, även om konfirmanden själv inte benämner dem så. På motsvarande sätt tror vi att Gud redan finns hos varje konfirmand och ger tröst, mod och upprättelse. Vår uppgift är att göra konfirmanden medveten om det, och att vi hjälps åt att hitta språk, bilder och berättelser om Gud.

Vi vill att konfirmanden bekantar sig med bibeln, får ta del av berättelser och i grova drag förstå bibelns upplägg. Vi pratar också om vikten av bibeltolkning.

Pedagogiska grundvärderingar

Utgångspunkten är, som sagt, konfirmandens liv. Det ställer krav på en viss inblick i livet som 14-åring i Falun också bland dem som arbetar med konfirmander. Unga ledare är en viktig länk och inte minst kan de bidra med synpunkter på pedagogik och metod. Vidare utgår vi från att konfirmanden har med sig erfarenheter och tankar kring både liv och kristen tro - och dessa utgår vi ifrån. Konfirmandarbetet sker alltid i grupp. Att utgöra en del av ett större sammanhang är ett värde i sig. Det handlar om att mötas, att lära känna nya vänner, uppleva och reflektera tillsammans. Att uppleva och erfara är god metodik. Det innebär att vi t.ex. besöker Skogskapellet och krematoriet då vi samtalar om död och begravning.

Innehållsliga teman

Vi utgår mycket från Frälsarkransens pärlor och de teman som hör därtill. För övrigt gäller konfirmandernas frågor om etik, vänskap, kärlek, miljö men också frågor om ont –gott, liv – död etc. Därtill önskar vi introducera bibeln, kyrkoåret, gudstjänster och andakter för konfirmanden.

Gudstjänst och andakt

Konfirmationstiden syftar bland annat till att ge konfirmanden verktyg att leva i sitt dop. I församlingen står gudstjänsten i centrum och det är viktigt att konfirmanden får vänja sig vid söndagens gudstjänster. Det handlar helt enkelt om att vara med vid ett antal gudstjänster. Då flertalet konfirmander saknar gudstjänstvana är det bra att också fira enklare andakter, mässor, gudstjänster. Det kan vara i ordinarie veckomässa eller vid läger. Många konfirmander uppskattar just andaktslivet på läger.

Det är också värdefullt om konfirmanderna inbjuds att vara delaktiga i gudstjänsten. Det ger självkänsla och signalerar att gudstjänsten också är konfirmandens. Det kan handla om att bidra med sång, läsa text, leda förbön, dela ut nattvard eller annat.

Läger

Varje konfirmand erbjuds att åka på läger. För många konfirmander är det själva höjdpunkten under konfirmandtiden. Det finns en positiv förförståelse, och ofta är konfirmanderna nöjda efteråt. På ett läger stärks vi- känslan och det ger möjlighet att än mer lära känna varandra. Varje läger har ett specifikt tema såsom vänskap, miljö, påsk etc och lägeransvariga ledare planerar schema tillsammans med unga ledare. Schemat bör präglas av mycket lek och gemensamma aktiviteter. Däremot undviker vi alltför mycket fritid.

Trots att många uppskattar läger finns det ungdomar som föredrar att stanna hemma. För några kan det vara en anledning till att avstå konfirmation. Det gör att vi provar att erbjuda ett lägerfritt alternativ.

Utvärdering

Vi utvärderar löpande våra konfirmandträffar, framför allt ur ett ledarperspektiv. Vad fungerade bra? Vad fungerande mindre bra? Vi pratar med konfirmanderna och försöker uppfatta vad de tyckt varit bra och inte. Mot slutet av konfirmandtiden ber vi konfirmanderna fylla i en färdig mall för utvärdering där vi bland annat stämmer av deras upplevelse av konfirmandtiden i sin helhet, därtill ber vi dem besvara frågor om deras relation till kristen tro och kyrkan.

Inför varje ny konfirmandgrupp samlas berörda ledare och lägger upp en planering med ett preliminärt schema. Inför varje träff sker en avstämning och en viss flexibilitet är viktig.

Kompetensutveckling

Konfirmandarbetslaget består av pedagoger, präster, diakon och musiker. Varje konfirmandgrupp ges möjlighet att träffa andra medarbetare i Falu pastorat.

Konfirmandarbetslaget i sin helhet träffas regelbundet för planering men också för reflektion och fördjupning. Vi strävar efter att i möjligaste mån delta på stiftets utbildning för konfirmandlärare. Utöver anställda medarbetare har Unga ledare en viktig roll och vi erbjuder utbildning för dem på olika nivåer varje hösttermin.

Budget och resurser

I ordinarie konfirmandarbetslaget finns 5 pedagoger, 1 kyrkomusiker, 5 präster samt 1 diakon. Därtill finns andra medarbetare med i varierande utsträckning. Varje konfirmandgrupp har en fast lokal där det finns utrustning och material. Det finns också ett välutrustat gemensamt förråd där material och utrustning kan lånas från.

Det finns en specifik konfirmandpeng för varje konfirmand, i det ingår bland annat lägerkostnad.

Onsdagsgruppen erhåller en större budget då de har extra kostnader.

Utbildningen för Unga ledare tar 3-4 ledare i anspråk och vi erbjuder dem att delta vid stiftets assistentutbildningar.

Kommunikationsplan

Inför varje inbjudan till konfirmationsläsning görs en kommunikationsplan där målgrupper identifieras, budskap formuleras, kanaler väljs utifrån målgrupp och kommunikationsansvar tydliggörs.